

ارزیابی زیست پذیری شهر بوکان به لحاظ شاخص های اجتماعی

سعیده علوی^{۱*}، علی عشقی چهاربرج، حسین نظم فر

۱- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، Alavi.saide.1370@gmail.com

۲- دانش آموخته دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، aeshghei@gmail.com

۳- دانشیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه محقق اردبیلی، Nazmfar@uma.ac.ir

چکیده

زیست پذیری یکی از مباحث و تئوری های اخیر در برنامه ریزی شهری می باشد که در اواخر قرن بیستم بدلیل کیفیت پایین محیط، آلودگی صوتی و هوا و... مطرح شد. زیست پذیری مانند دیگر تئوری های نوین مثل شهر توانا، شهر خلاق، شهر پایدار، شهر تاب آور، جوامع را به سوی داشتن شهری مطلوبتر برای زندگی رهنمون می سازد. هدف پژوهش حاضر نیز با توجه به اهمیت موضوع، ارزیابی زیست پذیری به لحاظ شاخص های اجتماعی می باشد که به صورت موردی شهر بوکان را مورد مطالعه قرار داده است. داده های پژوهش با استفاده از پرسش نامه گردآوری شده است. آزمون بکاربرده شده جهت تحلیل پرسش نامه ها میانگین و T تک نمونه ای می باشد. نتایج تحلیل پرسش نامه براساس ادبیات جهانی زیست-پذیری نشان می دهد متغیر مشارکت و همبستگی در وضعیت غیرقابل قبول تری نسبت به دیگر متغیرها قرار دارند. همچنین میزان میانگین بدست آمده برای شاخص اجتماعی ۱۰/۸۵- مباشد که کمتر از مقدار ارزش عددی ۳ است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که شهر بوکان یک شهر زیست پذیر نیست.

واژه های کلیدی: ارزیابی، زیست پذیری، بوکان، شاخص زیست پذیری

۱- مقدمه

زیست پذیری از اواخر قرن بیستم بدلیل اینکه فضاهای شهری دچار مسائلی چون کیفیت پایین محیط، آلودگی صوتی و هوا و... شده بودند مطرح شد. هدف اصلی از طرح مفهوم زیست پذیری بهبود کیفیت فضاهای شهری با مقیاس انسانی در شهرهای مدرن بود که به دنبال ایجاد یک محیط امن و سالم برای جوامع انسانی است [۱ و ۲]. زیست پذیری یکی از مباحث و تئوری های اخیر در برنامه ریزی شهری می باشد که مانند دیگر تئوری های نوین مثل شهر توانا، شهر خلاق، شهر پایدار، شهر تاب آور، ما را به سوی داشتن شهری مطلوبتر برای زندگی و توسعه شهری پایدار رهنمون می سازد [۳]. زیست پذیری در معنای کلی به مفهوم دستیابی به قابلیت زندگی بهتر است و در واقع می توان آن را دستیابی به کیفیت برنامه ریزی شهری خوب یا مکان پایدار دانست. در حوزه مفهوم زیست پذیری، بحث های گسترده ای در مورد پایداری، حمل و نقل، محیط های سرزنده، ابعاد مختلف جامعه و... وجود دارد که نشان می دهد دستیابی به زیست پذیری شهری که به آن شهر موفق نیز می گویند، از طریق سرزندگی محیطی، پایداری اکولوژیکی، حل معضلات اجتماعی (فقر، اختلاف طبقاتی و...)، اقتصادی (بیکاری، اعتیاد و...) و فرهنگی (بی سواد و...) حاصل می شود [۴]. رویکرد زیست پذیری با تعیین شاخص هایی برای شهرهای زیست پذیر در پی تصویر تجارب مردم از محل زندگیشان و کیفیت زندگیشان است [۵]. بنابراین برای بهبود کیفیت زندگی زیست پذیری یک پیش شرط بسیار مهم است [۶]. کیفیت زندگی موضوعی ذهنی است که با رفاه کلی و عمومی افراد در ارتباط است و زیست-پذیری شرایط عینی است که در آن ملزومات اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و زیست محیطی به منظور آسایش و رفاه دراز مدت